

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova

Vzdělávací obsah učebnice pro 6. ročník základního vzdělávání

Téma	Výstup Žák:	Učivo	Integrované obory, průřezová témata, poznámky	Mezipředmětové vztahy
Otevřená a citlivá komunikace	<ul style="list-style-type: none"> • otevřeně a citlivě komunikuje • uvědomuje si příčiny komunikačních šumů a chyb • zvládá odstraňovat komunikační překážky a bariéry • rozvíjí schopnost naslouchat druhým 	<ul style="list-style-type: none"> • otevřené vyjadřování • rozměr citlivosti a lásky vůči druhému v komunikaci • komunikační chyby • komunikační šum • komunikační překážky a bariéry • důležitost respektu a vzájemného naslouchání • komunikace ve ztížených podmínkách • hádka • eliminace hrubých výrazů ve vyjadřování 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Člověk a zdraví /VZ, Tv/</p> <p>Člověk a příroda /Z, Př/</p> <p>Umění a kultura /Hv, Vv/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p> <p>Člověk a svět práce</p>
Rozhodnost a řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> • vnímá problém jako výzvu • uvědomuje si potřebu tvořivě řešit problém • spolupracuje s druhými ve ztížených podmínkách • zpracovává své zkušenosti a vyvozuje z nich závěry využitelné pro další jednání 	<ul style="list-style-type: none"> • pozitivní formulace problému, • analýza problému, • schopnost podívat se na věc očima druhého • způsoby řešení problému • postup při přeformulování problému • spolupráce ve ztížených podmínkách • kritické posuzování svých výsledků a vyvozování z nich závěrů pro využití v budoucnosti 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Matematika a její aplikace</p> <p>Člověk a zdraví /Tv/</p> <p>Člověk a příroda /Z, Př/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p> <p>Člověk a svět práce</p>
Fair play	<ul style="list-style-type: none"> • vnímá výhody nevýhody soutěživosti • dokáže se chovat prosociálně i v soutěživých situacích • reflektuje význam pravidel ve hře • jedná ve stylu fair play 	<ul style="list-style-type: none"> • význam a zásady soutěživosti • zdravá soutěživost • význam pravidel • význam pravidel ve hře a jejich dodržování • asertivita a prosociálnost v soutěživých situacích • prosociálnost a sport • umění férově se prosadit a obhájit 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Matematika a její aplikace</p> <p>Člověk a zdraví /Tv/</p> <p>Člověk a příroda /Z, Př/</p> <p>Umění a kultura /Hv, Vv/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p> <p>Člověk a svět práce</p>

Média a jejich vliv na člověka	<ul style="list-style-type: none"> • vnímá pozitivní vzory prezentované médii • reflektuje vliv médií na svůj život • reflektuje vztah médií a svého volného času 	<ul style="list-style-type: none"> • nabídka pozitivních vzorů v médiích • kritický přístup k působení médií • média a volný čas 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a příroda /Př, Z/ Člověk a zdraví /Tv/ Umění a kultura /Hv, Vv/ Informační a komunikační technologie</p>
Rodina, ve které žiji	<ul style="list-style-type: none"> • více poznává vlastní rodinu • se spolupodílí na zlepšování atmosféry ve vlastní rodině • projevuje úctu ke členům rodiny a starším lidem • otevřeně komunikuje v rodině • reflektuje svoji kritičnost vůči rodičům a dalším autoritám • uplatňuje osvojené sociální dovednosti v rodině 	<ul style="list-style-type: none"> • poznání vlastní rodiny a jejích pravidel • práva a povinnosti v rodině, • role v rodině • formulace nevyslovených pravidel a očekávání • hodnota rodiny • zlepšení atmosféry v rodině • komunikace v rodině • pochopení jednotlivých členů rodiny • reflexe kritičnosti v rodině • úcta ke členům rodiny • úcta ke stáří • uplatnění sociálních dovedností v rodině 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Výchova demokratického občana o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /VZ/ Člověk a příroda /Z, Př/ Umění a kultura /Vv/ Informační a komunikační technologie</p>
Etika a ochrana přírody a životního prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • projevuje úctu k životu ve všech jeho formách • vnímá krásu a mnohotvárnost přírody • přijímá zodpovědnost za životní prostředí • aktivně se podílí na ochraně přírody 	<ul style="list-style-type: none"> • úcta k životu ve všech jeho formách • citový vztah člověka k přírodě • vnímání krásy a mnohotvárnosti přírody • zodpovědnost za životní prostředí • ochrana přírody a prosociálnost • etický rozměr ochrany přírody 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Environmentální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Člověk a příroda /Z, Př/ Umění a kultura /Hv, Vv/ Informační a komunikační technologie</p>
Dospívání	<ul style="list-style-type: none"> • reflektuje vztahy mezi chlapci a děvčaty • rozvíjí svoji sexuální identitu 	<ul style="list-style-type: none"> • vztahy mezi děvčaty a chlapci • přátelství a láska • mládí – příprava na lásku, • sexuální identita 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Výchova demokratického občana <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Člověk a zdraví /VZ, Tv/ Člověk a příroda /Př/ Informační a komunikační technologie</p>

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 7. ročník základního vzdělávání

Téma	Výstup	Učivo	Integrované obory, průřezová témata, poznámky	Mezipředmětové vztahy
Pravdivá komunikace	<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjí základní komunikační dovednosti • si uvědomuje význam pravdivé komunikace • si uvědomuje nebezpečí lži pro mezilidské vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> • připomenutí základních komunikačních dovedností • význam pravdivé komunikace • autentičnost v komunikaci • souhlasnost verbální a neverbální komunikace • nebezpečí polopravd a lži • čest a dobré jméno • tajemství 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/</p> <p>Člověk a příroda /Z/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p>
Přiměřené sebevědomí	<ul style="list-style-type: none"> • vytváří si přiměřené sebevědomí • dále rozvíjí své sebepřijetí • rozvíjí své sebepoznání • rozvíjí práci se svými chybami 	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj sebevědomí • podpora sebeoceňování • sebepřijetí • radost a optimismus v životě • sebepoznání – silné a slabé stránky • práce s chybami • seberozvoj 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Výchova demokratického občana <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO/</p> <p>Člověk a zdraví /VZ, Tv/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p>
Pozitivní hodnocení událostí a druhých	<ul style="list-style-type: none"> • pozitivně hodnotí situace a události • dokáže pozitivně přeformulovat situace a události • reflektuje dobro, které mu projevilo jeho okolí a dokáže být za něj vděčný 	<ul style="list-style-type: none"> • vnímavost k „pozitivě“ situace a události • schopnost přeformulovat význam situace a události • význam dovednosti pozitivně přeformulovat význam situace a události • verbální vyjádření pozitiv druhých • reflexe nad dobrem, které od druhých přijímáme 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Člověk a příroda /Z/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv/</p>

<p>Reálné a zobrazené vzory</p>	<ul style="list-style-type: none"> všimá si vzorů ve svém nejbližším okolí vnímá působení vzorů ve svém životě rozděljuje pozitivní vzory od pochybných idolů se identifikuje s pozitivními prosociálními vzory vnímá nebezpečí identifikace a imitace pochybných vzorů reflektuje svůj vztah k autoritě rozvíjí svůj mravní úsudek na příkladech ze života vzorů 	<ul style="list-style-type: none"> základní informace o vlivu vzorů na život jedince, funkce vzorů, změny ve vzorech během lidského vývoje senzibilizace pro rozlišování vzorů nebezpečí pochybných idolů vliv reálných vzorů prosociální vzory ve vlastní rodině prosociální vzory ve veřejném životě vliv zobrazených vzorů a vhodné literární a filmové prameny smysl autority vztah k autoritě podstata imitace a identifikace pravidla zdravé identifikace nebezpečí nezdravé identifikace rozvoj mravního úsudku na příkladech ze života vzorů 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Environmentální výchova Výchova demokratického občana Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /VZ, Tv/ Člověk a příroda /Z, Př/ Umění a kultura /Hv, Vv/ Informační a komunikační technologie</p>
<p>Asertivita</p>	<ul style="list-style-type: none"> vnímá asertivitu ve vztahu ke zdravému sebeprosazení nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním. neagresivním způsobem obhájí svá práva 	<ul style="list-style-type: none"> agresivní a pasivní styl chování podstata asertivity vysvětlení a nácvik asertivních technik asertivní komunikační dovednosti zdravé sebeprosazení se 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p>
<p>Prosociálnost ve ztížených podmínkách</p>	<ul style="list-style-type: none"> dokáže jednat prosociálně i ve ztížených podmínkách 	<ul style="list-style-type: none"> limity prosociálnosti prosociální chování k neoblíbeným, nesympatickým atd. lidem prosociální rozhodování a chování ve vypjatých situacích 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/ Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/</p>

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 8. ročník základního vzdělávání

Téma	Výstup Žák:	Učivo	Integrované obory, průřezová témata, poznámky	Mezipředmětové vztahy
Důstojnost lidské osoby	<ul style="list-style-type: none"> vnímá důstojnost lidské osoby u každého člověka orientuje se v lidských právech zvládá pozitivně hodnotit druhé v obtížných situacích reflektuje své potenciality 	<ul style="list-style-type: none"> lidská práva zdroje lidských práv svoboda rovnost potenciality člověka pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	<p>Člověk a společnost /VO/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p>
Komunikace citů	<ul style="list-style-type: none"> přiměřeně komunikuje city. dokáže vyjadřovat vyšší city. dokáže nenásilným způsobem zvládat prudké emoce. dokáže přiměřeným způsobem vyjadřovat své negativní city zvládá techniky přeladění vnímá spojitost mezi zdravím a emocemi 	<ul style="list-style-type: none"> nácviky vyjádření citů emoce a hodnocení jevů vyšší city a jejich typy vyjadřování vyšších citů pocity vzteku a impulzivnost usměrňování citů přeladění dopady jednání při hněvu, ve strachu a při pesimismu techniky vyjádření negativních citů zdraví a emoce 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení komunikativní sociální a personální 	<p>Člověk a společnost /VO/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p>
Asertivita	<ul style="list-style-type: none"> reflektuje asertivní práva dokáže rozlišit manipulativní chování a vhodně na něj reagovat. dokáže správně argumentovat 	<ul style="list-style-type: none"> typy manipulátorů manipulační pověry zásady reakce na manipulaci asertivní práva způsoby správné argumentace přijatelný kompromis požádání o laskavost stížnost 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení komunikativní sociální a personální 	<p>Člověk a společnost /VO/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p>
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> reflektuje situaci druhých poskytuje adekvátní pomoc dokáže chápat situace a chování druhých především v rodině a ve škole na základě vlastních zkušeností a zážitků identifikuje důvody radosti a smutku u sebe a druhých dokáže zmírnit prožívání smutku druhých 	<ul style="list-style-type: none"> vnímavost k situaci druhých pochopení situace druhých prostřednictvím vlastních zkušeností a zážitků pochopení rodičů, sourozenců a dalších členů rodiny vzájemné pochopení ve třídě důvody k radosti a smutku u sebe a u druhých zmírňování prožívání smutku u druhých 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv/</p> <p>Člověk a jeho svět</p> <p>Umění a kultura /Hv, Vv/</p>

Sexuální zdraví	<ul style="list-style-type: none"> • utváří si zodpovědný vztah k sexualitě • vnímá mládí jako přípravu na lásku a partnerský život • vnímá význam sebeovládání pro zdravý rozvoj vlastní sexuality 	<ul style="list-style-type: none"> • zodpovědný vztah k sexualitě • etický aspekt sexuality • nezralé rodičovství • sebeovládání a sexualita 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o sociální a personální 	<p>Člověk a zdraví /VZ/ Člověk a příroda /Př/</p>
Média a jejich vliv na člověka	<ul style="list-style-type: none"> • kriticky přistupuje k informacím z médií • vytváří si strategie účinné obrany proti manipulaci médií 	<ul style="list-style-type: none"> • eliminace vlivu agrese z médií, • rozlišování mezi realitou a pseudorealitou • účinná obrana proti manipulaci médií 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o komunikativní o k řešení problému o sociální a personální 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /Tv, VZ/ Umění a kultura /VV/ Informační a komunikační technologie</p>
Komplexní prosociálnost	<ul style="list-style-type: none"> • dokáže se chovat prosociálně k jakémukoliv člověku. • v kontextu své situace a svých možností přispívá k řešení sociálních problémů. • osobně se angažuje a podílí na vytváření pozitivního školního klimatu 	<ul style="list-style-type: none"> • význam komplexní prosociálnosti • formy komplexní prosociálnosti • pomoc anonymnímu člověku • osobní angažovanost • projekty na řešení sociálních problémů 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Výchova demokratického občana o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO/ Člověk a zdraví /Tv, VZ/ Umění a kultura /Vv/ Informační a komunikační technologie</p>
Etika a ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> • zvládá rozumně nakládat s penězi • vnímá peníze jako prostředek • rozvíjí ekonomické ctnosti ve svém životě • reflektuje rizika konzumního způsobu života 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumné nakládání s penězi • peníze jako prostředek • vztah mezi ekonomikou a etikou • rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost atd. • skromnost • konzumní způsob života 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Výchova demokratického občana <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému 	<p>Člověk a společnost /VO/ Matematika a její aplikace /M/ Informační a komunikační technologie</p>
Etické ctnosti	<ul style="list-style-type: none"> • reflektuje mravní hodnoty a normy • respektuje normy, které se ho týkají • rozvíjí morální úsudek 	<ul style="list-style-type: none"> • mravní hodnoty a normy • podněty pro rozvoj morálního úsudku • každodenní události a morální úsudek • morální úsudek a školní prostředí 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o komunikativní o sociální a personální o občanské 	<p>Člověk a společnost /VO/ Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p>

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 9. ročník základního vzdělávání

Téma	Žák:	Výstup	Učivo	Integrované obory, průřezová témata, poznámky	Mezipředmětové vztahy
Sociální empatie		<ul style="list-style-type: none"> je vnímavý k sociálním problémům analyzuje prožitky a situace lidí se sociálními problémy vnímá dopady sociálních problémů na člověka rozvíjí účinnou prevenci a strategie při obraně proti sociálně patologickým jevům 	<ul style="list-style-type: none"> seznámení se se sociálními problémy typy sociálních problémů analýza a popis prožitků a situace lidí s různými sociálními problémy dopad sociálních problémů na člověka a jeho okolí vnímavost k obtížné situaci druhých sociálně patologické jevy a jejich rizika pro děti a mládež hodnota stáří mezigenerační vztahy 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova Mediální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	<p>Člověk a společnost /D, VO /</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p>
Asertivita ve skupině		<ul style="list-style-type: none"> jedná asertivně i ve ztížených podmínkách reaguje vhodně na neoprávněnou kritiku rozvíjí asertivní chování ve vrs- tevnické skupině 	<ul style="list-style-type: none"> Asertivita ve ztížených podmínkách reakce na neoprávněnou kritiku techniky, jak vhodně reagovat na neoprávněnou kritiku asertivita ve skupině 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální pracovní 	<p>Člověk a společnost /D, VO /</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p>
Já potenciální vzor pro druhé		<ul style="list-style-type: none"> žije uvědomělým způsobem života zvládá autonomní jednání reflektuje smysl svého života formuluje si cíle svého života 	<ul style="list-style-type: none"> smysl a cíl mého života ušlechtilý životní cíl moje postoje, moje role zodpovědný život mé schopnosti a okolí autonomie a konformita 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p>
Komplexní prosociálnost a rozvojová pomoc		<ul style="list-style-type: none"> rozvíjí porozumění k etnickým, národnostním, sociálním a náboženským minoritám. je vnímavý k potřebám lidí z chudých částí světa vyhledává informace o lidech z jiných koutů světa, především tam kde vládne chudoba aktivně se účastní humanitárních aktivit zaměřených na zmírnění bídy a chudoby ve světě. uplatňuje toleranci ve svém jednání 	<ul style="list-style-type: none"> informace o menšinách vztah k menšinám využití prosociálnosti v multikulturní společnosti pozitivní vztah k diverzitám tolerance bída světa informovanost o situaci zemí třetího světa formy humanitární pomoci humanitární projekty 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Environmentální výchova Výchova demokratického občana Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/</p> <p>Člověk a zdraví /Tv, VZ/</p> <p>Člověk a příroda /Z, Př/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p>

Duchovní rozměr člověka	<ul style="list-style-type: none"> • získává podněty pro utváření vlastního světonázoru • toleruje lidi s jiným světonázorem • získává informace o různých světonázorech 	<ul style="list-style-type: none"> • obrana proti sektám, • utváření vlastního světonázoru • tolerance k lidem s jiným světovým názorem, • informace o různých světonázorech 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p>
Etická stránka lidské sexuality	<ul style="list-style-type: none"> • aplikuje etické ctnosti ve svém sexuálním životě • uplatňuje věrnost ve vztahu • rozvíjí úctu ke druhému • rozvíjí svoji odpovědnost za vztah s druhými 	<ul style="list-style-type: none"> • etické ctnosti a sexualita • věrnost není slabost • úcta ke druhému • odpovědnost za vztah 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální 	<p>Člověk a společnost /VO, D/</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/</p> <p>Člověk a zdraví /VZ/</p> <p>Člověk a příroda /Př/</p> <p>Umění a kultura /Vv/</p>
Etické ctnosti	<ul style="list-style-type: none"> • reflektuje rozdíly mezi dobrem a zlem • vnímá a rozvíjí úsudek svého svědomí • reflektuje morální dilemata • rozvíjí etické ctnosti • reflektuje etiku pevného bodu 	<ul style="list-style-type: none"> • dobro a zlo • svědomí • morální dilemata • etické ctnosti • etika pevného bodu • běh lidského života – lidský vývoj 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Výchova demokratického občana o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské 	<p>Člověk a společnost /VO /</p> <p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/</p> <p>Člověk a zdraví /VZ/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p>

Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy

Čj. 12586/2009-22

V Praze dne 16. 12. 2009

Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Čl. 1

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy mění v souladu s § 4 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání vydaný Opatřením ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 31504/2004-22 ze dne 13. prosince 2004, ve znění Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 27002/2005-22 ze dne 29. srpna 2005, Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 24653/2006-24 ze dne 30. dubna 2007 a Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 15523/2007-22 ze dne 26. června 2007.

Čl. 2

Do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se do části 5.10 Doplnující vzdělávací obory vkládá jako část 5.10.3 nový doplňující vzdělávací obor s názvem Etická výchova.

Čl. 3

Text doplňujícího vzdělávacího oboru Etická výchova je uveden v Příloze č. 1 tohoto opatření.

Čl. 4

Toto opatření nabývá účinnosti dnem 1. září 2010.

Ministryně:
PhDr. Miroslava Kopicová, v.r.

Příloha č. 1 k Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. 12586/2009-22

5.10.3 ETICKÁ VÝCHOVA

DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBOR

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru tvoří následující témata:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

- Etické hodnoty
- Sexuální zdraví
- Rodinný život
- Duchovní rozměr člověka
- Ekonomické hodnoty
- Ochrana přírody a životního prostředí
- Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním textem a ve vzdělávacím oboru Cizí jazyk na učivo pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda ve vzdělávacím oboru Přírodopis navazuje na učivo životní styl a ochrana přírody a životního prostředí. Ve vzdělávací oblasti Člověk a kultura ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova navazuje na učivo prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností a ověřování komunikačních účinků. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. V doplňujícím vzdělávacím oboru Dramatická výchova navazuje na učivo základní předpoklady dramatického jednání a proces dramatické a inscenační tvorby. Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka především vede: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuze s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světonázoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce.

Hlavním důvodem pro zařazení etické výchovy do RVP ZV je skutečnost, že v naší školské soustavě chybí předmět, který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků. Důležitost a aktuálnost tohoto kroku podporují i zkušenosti z většiny zemí OECD, ve kterých je předmět s podobným obsahem do vzdělávacího systému zařazen.

Vzdělávání je založeno na zásadách svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání (§ 2, odst. 1, písm. e) školského zákona).

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák:

- *si osvojí oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci*
- *se podílí na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel*
- *si osvojí základní (předpoklady) vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty ke druhým*
- *si osvojí základy pozitivního hodnocení a přijetí druhých*
- *zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky*
- *vyjadřuje city v jednoduchých situacích*
- *využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů*
- *reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc*

Očekávané výstupy – 2. období

žák:

- *reflektuje důležitost prvků neverbální komunikace, eliminuje hrubé výrazy z verbální komunikace, zvládá položit vhodnou otázku*
- *si uvědomuje své schopnosti a silné stránky, utváří své pozitivní sebehodnocení*
- *se dokáže těšit z radosti a úspěchu jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách*
- *identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích, na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí*
- *jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a v kolektivu třídy*
- *iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné reaguje asertivně*

Učivo

ZÁKLADNÍ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

- **komunikace při vytváření výchovného kolektivu** – představení se, vytvoření základních komunikačních pravidel kolektivu, zdvořilost, otevřená komunikace
- **základní prvky verbální komunikace v mezilidských vztazích** – pozdrav, otázka, prosba, poděkování, omluva
- **základy neverbální komunikace** – seznámení se s možnostmi neverbální komunikace, postoje těla, mimika, zrakový kontakt, gesta, podání ruky
- **komunikace citů** – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, radosti, sympatie, smutku, obav a hněvu

POZITIVNÍ HODNOCENÍ SEBE A DRUHÝCH

- **sebepečetí** – sebezpoznání, sebehodnocení, sebebřijetí, sebezprezentace, sebeovládání, podpora sebeoceňování
- **pozitivní hodnocení druhých** – v běžných podmínkách projevoování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připisování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu
- **akceptace druhého** – zážitek přijetí pro každé dítě, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých

TVOŘIVOST A ZÁKLADY SPOLUPRÁCE

- **tvořivost v mezilidských vztazích** – vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování
- **schopnost spolupráce** – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce
- **elementární prosociálnost** – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství

ZÁKLADY ASERTIVNÍHO CHOVÁNÍ

- **iniciativa** – ve vztahu k jiným, hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijatá jinými, zpracování neúspěchu
- **asertivní chování** – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák:

- *komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci*
- *respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí*
- *analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu*
- *nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva*
- *rozdílí manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory*
- *spolupracuje i v obtížných sociálních situacích*
- *je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení*
- *analyzuje etické aspekty různých životních situací*
- *se rozhoduje uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů*
- *aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy*

Učivo

KOMUNIKACE

- **otevřená komunikace** – úroveň komunikace, zásady verbální komunikace, komunikační chyby, dialog, komunikace ve ztížených podmínkách
- **aktivní naslouchání** – cíle, výhody, zásady, způsob a nácvik aktivního naslouchání

DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY

- **úcta k lidské osobě** – lidská práva, zdroje lidských práv, svoboda, rovnost, potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích, občanská zralost
- **jedinečnost a identita člověka** – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, rozvoj sebeovládání a morálního úsudku, self management, úvahy nad mravními zásadami, radost a optimismus v životě

ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ

- **asertivní chování** – přijatelný kompromis, konstruktivní kritika, přijetí pochvaly, požádání o laskavost, stížnost, otázka po důvodu, realizace svých práv, řešení konfliktu
- **obrana před manipulací** – asertivní techniky – manipulace, vysvětlení a nácvik jednotlivých asertivních technik
- **fair play** – zdravá soutěživost, dodržování pravidel hry, asertivita a prosociálnost v soutěživých situacích, prosociálnost a sport

REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY

- **pozitivní vzory versus pochybné idoly** – senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, prosociální vzory ve veřejném životě, vzory ve vlastní rodině, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, smysl autority, vztah k autoritě

- **podpora pozitivního působení televize a médií** – nabídka pozitivních vzorů v médiích, kritický přístup k působení médií, eliminace vlivu agrese, zvládání agrese, rozlišování mezi realitou a pseudorealitou, účinná obrana proti manipulaci médii, média a volný čas
- **já** – potenciální vzor pro druhé – smysl a cíl mého života, postoje, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, zdravý způsob života, autonomie a konformita

INICIATIVA A KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST

- **iniciativa a tvořivost** – renatalizace, nácvik tvořivosti, prosociální aspekt iniciativy a tvořivosti ve školním prostředí a v rodině, psychická a fyzická pomoc, ochota ke spolupráci, přátelství
- **iniciativa ve ztížených podmínkách** – pozitivní formulace problému, pomoc anonymnímu člověku, veřejná osobní angažovanost
- **uplatnění komplexní prosociálnosti** – bída světa, informovanost o situaci zemí třetího světa, vztah k menšinám, využití prosociálnosti v multikulturní společnosti, pozitivní vztah k diverzitám

APLIKOVANÁ ETICKÁ VÝCHOVA

- **etické hodnoty** – zdroje etiky, osobní odpovědnost, smysl života, aplikace mravních zásad a hodnot, ctnosti, svědomí a jeho rozvoj
- **sexuální zdraví** – zodpovědný vztah k sexualitě, mládí – příprava na lásku, sexuální identita, nezralé rodičovství
- **rodina** – poznání vlastní rodiny a jejích pravidel, práva a povinnosti v rodině, role v rodině, formulace nevyslovených pravidel a očekávání, hodnota rodiny, zlepšení atmosféry v rodině, komunikace v rodině, úcta ke členům rodiny, úcta ke stáří
- **duchovní rozměr člověka** – obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem, informace o různých světonázorech
- **ekonomické hodnoty** – rozumné nakládání s penězi, zájem o otázky národního hospodářství, vztah mezi ekonomikou a etikou, rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost
- **ochrana přírody a životního prostředí** – úcta k životu ve všech jeho formách, citový vztah člověka k přírodě, vnímání krásy a mnohotvárnosti přírody, zodpovědnost za životní prostředí